

SXEDIO-B.100

14.8.1974: ΠΕΝΤΕ ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΟΙ ΠΑΡΑΔΙΔΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΣΤΡΑΤΟ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΤΖΑΟΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΑΡΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΦΑΚΟ ΤΟΥΡΚΟΥ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΥ, ΑΛΛΑ ΑΡΓΟΤΕΡΑ ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΡΙΧΝΟΝΤΑΙ ΜΕΣΑ ΣΕ ΠΗΓΑΔΙ ΜΑΖΙ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ **14**

Στις **14** Αυγούστου **1974** πέντε ελληνοκύπριοι του Τάγματος **398** που υπηρετούσαν στην περιοχή Κορνόκηπου- Τζάους- Ψυλλάτου για να διασφαλίσουν τον έλεγχο του τουρκικού αυτού θυλάκου, που βρίσκεται στην καρδιά της Μεσαορίας με τα ελληνικά χωριά Μαραθόβουνος και Λευκόνοικο γύρω τους, συνελήφθησαν από τα τουρκικά άρματα που προήλαυναν προς την Αμμόχωστο. Ένας φωτογράφος, ο τούρκος Ερκίν Κονούκσεβερ που συνόδευε τα τουρκικά στρατεύματα φωτογράφισε τους πέντε εθνοφρουρούς καθώς ύψωσαν τα χέρια και παραδίδονταν.

Εκτοτε όμως χάθηκαν τα ίχνη των πέντε νέων για **35** ολόκληρα χρόνια μέχρι που οι υπηρεσίες ταυτοποίησης λειψάνων κατόρθωσαν να ταυτοποιήσουν τα οστά τους μαζί με τα οστά άλλων **14** νέων που βρέθηκαν σε πηγάδι κοντά στο Τζάος.

Τα οστά ανήκαν στους Αντωνάκη Μιχήλ Κορέλλη, από την Κυθραία, **30** ετών, Πανίκο Νικολάου Χρυσοστόμου, **26** χρόνων από το Εξω Μετόχι, Χριστόφορο Σκορδή Γεωργίου, **25** ετών από το Δάλι, Ιωάννη Παπαγιάννη Χαραλάμπους, **24** ετών, από την Αγλαντζιά, και Φίλιππο Χατζηκυριάκου.

Οι φωτογραφίες από την παράδοση των πέντε νέων στις οποίες παρουσιάζονται γονατιστοί και να έχουν τα χέρια πίσω από το κεφάλι με ένα τούρκο στρατιώτη να δίνει σε ένα από αυτούς τσιγάρο, βρίσκονταν σε μια σειρά από φιλμ τα οποία κατέσχαν οι αρχές από τον τούρκο φωτογράφο Ερκίν Κονούκσεβερ που κατευθυνόταν στην τουρκική συνοικία της Λευκωσίας από τον τότε νέο δρόμο Λευκωσίας- Αμμώστου, και ο οποίος δυο μέρες αργότερα έπεσε

κατά λάθος στα χέρια εθνοφρουρών που επάνδρωναν φυλάκιο στην περιοχή Καϊμακλίου έχνας μαζί του διάφορους επιβάτες, μεταξύ των οποίων και μια έγκυο τουρκάλλα.

Γύρω στα τέλη Αυγούστου **1978** ένας άνδρας παρουσιάστηκε στο φωτογράφο της Λευκωσίας Χρίστο Γιάγκου και του ζήτησε να του τυπώσει μερικές φωτογραφίες από σλάϊντς.

Αφηγήθηκε (εφημερίδα ΑΛΗΘΕΙΑ **13.8.2009**):

"Παρουσιάστηκε κάποιος κύριος με τα φιλμ, αλλά ήταν σε σλάϊντς. Από την ώρα που τα έφερε μέχρι την ώρα που τα πήρε ήταν συνέχεια παρών. Μέσα ή προς το τέλος Αυγούστου, ήταν, δεν θυμάμαι ακριβώς. Εφερε και τη ΝΙΚΟΝ (φωτογραφική) μαζί του και βγάλαμε και φιλμ που είχε μέσα και τα εμφανίσαμε. Ήταν επαγγελματική φωτογραφική".

Πρόσθεσε σύμφωνα με την ίδια εφημερίδα ότι "αυτός που ζήτησε να εμφανίσει τα φιλμ ήταν ελληνοκύπριος έφεδρος αξιωματικός τον οποίο γνωρίζει. Εμφάνισα συνολικά τέσσερα φιλμ. Είδα σε αυτές τις φωτογραφίες στρατιώτες που συλλαμβάνονται από τον τουρκικό στρατό. Είχε και άλλες φωτογραφίες, μερικές ήταν αυτές οι γνωστές που δείχνετε τώρα με τους αγνοουμένους με ψηλά τα χέρια και την άλλη που ο τούρκος του ανάβει το τσιγάρο. Δεν είδα στιγμιότυπα με εκτελέσεις. Εγώ δεν εφάνισα φωτογραφίες, σλάϊντς μόνο. Μετά από λίγες μέρες, δύο-τρεις μέρες που εμφάνισα τα σλάϊντς, είδα τις φωτογραφίες στη ΜΑΧΗ. Αυτός που τα πήρε τα φιλμ τα παρέδωσε στη ΜΑΧΗ. Μιλάμε για πέραν των **100** φωτογραφιών **36x4** φιλμ".

Ο Γιάγκου είπε στο ΡΙΚ, σύμφωνα με τη εφημερίδα Η ΜΑΧΗ (**13.8.1974**) ότι ο ελληνοκύπριος άνδρας ήταν έφεδρος αξιωματικός, ο οποίος τον επέβλεπε καθ'όλη τη διαδικασία εμφάνισης των φιλμ και δεν του επέτρεψε να κρατήσει ούτε μια από τις φωτογραφίες.

Όπως είπε ο Γιάγκου ύστερα από λίγες μέρες είδε τις φωτογραφίες αυτές δημοσιευμένες στην

εφημερίδα Η ΜΑΧΗ.

Πραγματικά στα μέσα Σεπτεμβρίου ένας άνδρας, που δεν κατέστη δυνατό να ξεκαθαρίσει ήταν ο ίδιος ο αξιωματικός που είχε επισκεφθεί τα γραφεία της εφημερίδας Η ΜΑΧΗ στη Λευκωσία στη λεωφόρο Γρίβα-Διγενή όπου βρίσκονταν αργότερα τα γραφεία της Επιτροπής Ταυτοποίησης οστών από την εισβολή, και ζήτησε να πωλήσει τις φωτογραφίες στη εφημερίδα.

Στην εφημερίδα βρισκόταν τότε ο Κώστας Τζωρτζής, δόκιμος τότε δημοσιογράφος από την Ασία ο οποίος ανέφερε ότι ο Νίκος Σαμψών έδωσε τη συγκατάθεση του στον τότε δημοσιογράφο της εφημερίδας Ντίνο Μενελάου και αυτός κατέβαλε στον άγνωστο άνδρα το ποσό των **24** λιρών για να εξασφαλίσουν τις φωτογραφίες.

Οι φωτογραφίες άρχισαν να δημοσιεύονται στη ΜΑΧΗ καθημερινά από τις **17** Σεπτεμβρίου **1974**.

Ο αξιωματικός που αποτάθηκε στο Γιάγκου είπε ότι το **1974** υπηρετούσε τη θητεία του ως δόκιμος αξιωματικός και επιβεβαίωσε ότι αυτός εμφάνισε τις φωτογραφίες, αλλά όπως είπε, μετά τις παρέδωσε σε συγκεκριμένο αξιωματικό του ΓΕΕΦ, ο οποίος, ωστόσο, σε επικοινωνία του στο ΡΙΚ διέψευσε ότι παρελαβε ποτέ οποιοδήποτε φωτογραφικό υλικό που έχει σχέση με την υπόθεση αιχμαλώτων.

Ο Κώστας Τζωρτζής ανέφερε για τον τρόπο εξασφάλισης των φωτογραφιών από την εφημερίδα:

"Θυμούμαι ότι μια Κυριακή βράδυ που εργαζόμουν ως βοηθός στην εφημερίδα ΘΑΡΡΟΣ γύρω στα μέσα Σεπτεμβρίου **1974** επισκέφθηκε τα γραφεία κάποιος πολίτης και με ρώτησε ποιος είναι ο υπεύθυνος. Τον ρώτησα "τι τον θέλεις" και μου είπε "έχω κάτι φιλμς που πήραν από τους τούρκους και νομίζω ότι σας ενδιαφέρουν". Του λέω "ήρθες πρώτα σε μας ή πήγες σε άλλη εφημερίδα". Μου λέει "ναι πήγα στον Φιλελεύθερο και μίλησα με κάποιον Σωτήρη, αλλά μου είπε να εμφανίσω πρώτα τα φιλμ, να τους πάρω τις φωτογραφίες και αν τους ενδιαφέρει να αγοράσουν μερικές".

Πήγα αμέσως στη σελίδωση, όπου βρισκόταν ο υπεύθυνος βάρδιας, ο Ντίνος Μενελάου, ένας τετραπέρατος ρεπόρτερ, μαζί με τον σελιδωτή Κύπρο Τααρμουντά, ο οποίος δυστυχώς απεβίωσε πριν μερικά χρόνια. Του είπα "Ντίνο έχει κάποιον που έχει κάτι φιλμ και θέλει να μας τα πουλήσει".

Μετά εγώ συνέχισα τη δουλειά που είχα και ο Ντίνος ανέλαβε να μιλήσει μαζί του. Σε κάποια στιγμή άκουσα τον Ντίνο που του είπε να μου δώσεις ένα φιλμ να το εμφανίσω, έχω σκοτεινό θάλαμο δίπλα, για να δω τι έχει μέσα. Πράγματι έτσι και έγινε και του έδωσε κάποιο φιλμ. Μετά από λίγο βγήκε από τον σκοτεινό θάλαμο, ήρθε στη σύνταξη και βρήκε τον πολίτη που καθόταν κοντά μου και κάτι είπαν. Στο τέλος ο Ντίνος Μενελάου του είπε "πόσα θέλεις να τα δώσεις όλα", χωρίς να πει τι βρήκε στο φιλμ. Η απάντηση αν δεν με απατά η μνήμη μου ήταν τριάντα λίρες.

Είπαν κάτι μεταξύ τους ξανά, και φαίνεται ότι ο Ντίνος τον παζάρεψε, διότι μετά κατέβηκε τις 24 λίρες. Πήρε ο Ντίνος τηλέφωνο τον μάστρο, τον κ. Νίκο Σαμψών στο τηλέφωνο, νομίζω δεν το βρήκε, και μας πήρε ο ίδιος σε πέντε λεπτά πίσω. Του είπαμε για τον άνθρωπο που ήρθε να μας πουλήσει κάποια φιλμ και ότι τον παζαρέψαμε στις 24 λίρες χωρίς να κατεβαίνει πιο κάτω. Ο κ. Νίκος μας είπε αμέσως "αγοράστε τα".

Εμείς του είπαμε "μα 24 λίρες που να τις βρούμε;". Μας είπε τότε "βάλτε όλοι από λίγα και αύριο να σας τα δώσουμε από το λιγιστήριο".

Έτσι και έγινε. Λέω του Ντίνου: "Ντίνο, εγώ κρατώ εφτάμισυ λίρες, θα δώσω τις πέντε, φέρε μου τζι' εσύ καμιά δεκαριά λίρες, αν κρατείς, τζιαι να πάμε στους τυπογράφους".

Πήγαμε στους τυπογράφους, μας έδωσε 7-8 ο Κύπρος Τααρμουντάς και νομίζω 2-3 ο Γιώργος από το Δίκωμο με το παρατσούκλι "Μοντπαρνές".

Δώσαμε τα λεφτά στον "μυστηριώδη πολίτη και έφυγε.

Την επομένη μέρα καθαρίστηκαν όλα τα φιλμ και

είχαμε βάλει την Τρίτη προαγγελία στην εφημερίδα με μεγάλα γράμματα " Διαβάστε αύριο στη MAXH αποκλειστικές φωτογραφίες για τη σύλληψη εθνοφουρών και πολιτών που σήμερα αγνοούνται. Από την Τετάρτη σχεδόν και για είκοσι μέρες δημοσιεύσαμε το σύνολο των φωτογραφιών που είχαμε στην κατοχή μας, εξ ου σημειώθηκε και κατακόρυφη αύξηση στις πωλήσεις της εφημερίδας.

Στο πέρασμα του χρόνου, έμαθα ότι τά φιλμ υπήρχαν για αρκετό καιρό στα γραφεία και γι' αυτά γνώριζε και ο Θεραπής Αντωνίου, ο οποίος εκτός του ότι εργαζόταν και στο τυπογραφείο ήταν και φωτογράφος στη MAXH. Δυστυχώς και αυτός έχει πεθάνει πριν από λίγα χρόνια".

Η εφημερίδα Η MAXH έγραψε στις **19 Αυγούστου 2009** όταν έγινε η ταυτοποίηση των οστών των πέντε ηρώων ότι "σύμφωνα με μαρτυρίες υπαλλήλων που εργάζονταν εκείνη την περίοδο στο MAXH το επίμαχο φωτογραφικό υλικό παραδόθηκε εκείνη την περίοδο στις αρμόδιες αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας για περαιτέρω διερεύνηση των τραγικών γεγονότων. Δυστυχώς η εφημερίδα αδυνατεί σήμερα να αναδημοσιεύει το σύνολο των φωτογραφιών που είδαν το φως της δημοσιότητας, τον Σεπτέμβριο του **1974** καθώς οι συγκεκριμένοι τόμοι με τις εφημερίδες της περιόδου, κήκκαν πριν από μερικά χρόνια σε πυρκαγιά που ξέσπασε στο χώρο όπου φυλάγονταν.

Ωστόσο ο τότε συντάκτης της εφημερίδας Χαράλαμπος Χαραλαμπίδης στο βιβλίο του " Ραούφ Ντενκτάς" έγραψε ότι αποκόμματα του φιλμ κατέληξαν στους υπευθύνους για τους αγνοουμένους:

"Ο Ανδρέας Ματσουκάρης, που είχε διοριστεί από τον Πρόεδρο Κληρίδη ως υπεύθυνος για τους αγνοουμένους, τους αιχμαλώτους και τους εγκλωβισμένους με παρακάλεσε να τους δώσω αντίγραφο του φιλμ για να χρησιμοποιηθεί από την Κυβέρνηση για τον εντοπισμό και τη σωτηρία αιχμαλώτων και αγνοουμένων. Με τη συγκατάθεση του αείμνηστου Νίκου Σαμψών δόθηκαν στον Ανδρέα

Ματσουκάρη, όλα τα αποκόμματα του φιλμ, που εμφάνιζαν στρατιώτες και αιχμαλώτους".

Ο ΤΟΥΡΚΟΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ: Ο τούρκος φωτογράφος Ερκίν Κονούκσεβερ, εργαζόταν το **1974** στην εφημερίδα "Γκιουναϊντίν" και όπως δήλωσε το **2009** στην εφημερίδα "Χουριέτ" της Τουρκίας αυτός πραγματικά τράβηξε τις φωτογραφίες με τους πέντε ελληνοκύπριους στρατιώτες.

"Ναι", είπε, "είχαμε πέσει αιχμάλωτοι μαζί με τον ανταποκριτή του πρακτορείου ANKA Αντέμ Γιαβούζ".

Πρόσθεσε ότι στην κατοχή του είχε έντεκα φιλμ από σκηνές του πολέμου και ότι είχε βγάλει και τη συνέχεια της σύλληψης των εθνοφρουρών που περιλάμβανε την ταφή τους και ότι στα χέρια των ελλήνων υπήρχαν και οι φωτογραφίες ενώ τους έθαβαν, υπονοώντας ότι οι κυπριακές αρχές γνώριζαν για την εκτέλεση των πέντε ηρώων από το **1974**.

Είπε ακόμα ότι στις **12 Μαΐου 1977** είχαν δημοσιευθεί τα γεγονότα της δολοφονίας των πέντε εθνοφρουρών στην τουρκική εφημερίδα ΜΙΛΙΕΤ.

Το σχετικό απόσπασμα του πράγματι αποκαλυπτικού δημοσιεύματος στη "Μιλιέτ", το οποίο δημοσιεύεται και στο βιβλίο του Κώστα Τζωρτζή "Οι ήρωες μας" έχει ως εξής:

"Η δεύτερη ειρηνική επιχείρηση άρχισε το πρωί της **14ης Αυγούστου 1974**. Η ειδική ομάδα BORA που αποτελείτο από μονάδες αρμάτων πυροβολικού και πεζικού βρισκόταν κοντά στο χωριό Τζάος. Οι ελληνοκύπριοι εθνοφρουροί άρχισαν να οπισθοχωρούν προς τον νότο και τα άρματα και τα τεθωρακισμένα τους κυνηγούσαν. Κάποια στιγμή το άρμα **MERIG 1** πλησίασε πέντε ελληνοκύπριους εθνοφρουρούς που ήταν μαζεμένοι πίσω από ένα λόφο, οι οποίοι όμως παραδόθηκαν αφού δεν μπορούσαν να αντιδράσουν. Ήταν όλοι τρομαγμένοι και έκλαιαν. Ένας από τους εθνοφρουρούς γονάτισε στο έδαφος και έκλαιε πάρα πολύ. Ο Μουσταφά Τσαβούς, σκοπευτής του άρματος ήταν ο πρώτος που πήδηξε κάτω από το άρμα. Ο

υπολοχαγός Ντίντσερ κατά άλλη μαρτυρία, "Σημερινή", **14 Αυγούστου 2009** διοικητής ήταν ο Ταγματάρχης Ερσέλ Καγιάν) κάλυπτε το λοχία με το αυτόματο του. Ο Μουσταφά πήγε κοντά στον εθνοφρουρό που έκλαιγε και του πρόσφερε τσιγάρο. Μετά του έδωσε νερό. Η ενέργεια αυτή του Μουσταφά έδωσε θάρρος σε όλους τους συλληφθέντες.

Ενώ τους φωτογράφιζα ήλθε κοντά μας και ο διοικητής της επιχείρησης Ταξίαρχος (Χακί) Μπόρατας. Εγινε συζήτηση μεταξύ του Ταξίαρχου Μπόρατας και του υπολοχαγού Ντίντσερ καθώς και μερικών τουρκοκυπρίων αγωνιστών που έφθασαν στην περιοχή. Επειδή ο στρατός θα συνέχιζε την επιχείρηση και δεν μπορούσε να μεταφέρει αιχμαλώτους μαζί του, συμφωνήθηκε να τους πάρουν οι τουρκοκύπριοι αγωνιστές και να τους μεταφέρουν σε ασφαλές μέρος και να τους φυλαξουν.

Εεκίνησε το άρμα και μαζί και εμείς (με τον συνάδελφο του φωτογράφο Αντέμ Γιαβούς) για να φύγουμε από την επιριοχή. Δεν φτάσαμε να πάμε μακριά και ακούσαμε πίσω μας πυροβολισμούς. Γυρίσαμε πίσω εκεί που αφήσαμε τους πέντε ελληνοκύπριους εθνοφουρούς. Ο Ταξίαρχος Μπόρατας προχώρησε πολύ θυμωμένος προς το μέρος των τουρκοκυπρίων αγωνιστών και τους είπε: "Τι εκάμετε, εγώ σας τους παράδωσα για να τους προστατεύσετε..."

Οι τουρκοκύπριοι αγωνιστές του απαντούν: " Αυτοί μαζί με άλλους μας περικύκλωσαν στο Τζάος. Αρκετοί φίλοι μας στρατιώτες σκοτώθηκαν, δεν μπορούσαμε να βρούμε δίκαιο στα αισθήματά μας".

Ενας από τους τουρκοκύπριους αγωνιστές πρόσφερε μερικές εκατοντάδες λίρες που βρήκε σε ένα από τους ελληνοκύπριους εθνοφουρούς στον Ταξίαρχο Μπόρατας. Ο Διοικητής πολύ θυμωμένος έσχισε τα χαρτονομίσματα και τα πεταξε. Στη συνέχεια έφυγε για να συνεχίσει την επιχείρηση. Δεν μπόρεσε να κάμει καμιά ενέργεια για την πράξη στην οποία προέβησαν οι τουρκοκύπριοι".

Ο τούρκος δημοσιογράφος είπε επίσης ότι πριν

από πέντε χρόνια δηλαδή το **2004** του φώναξε ο Ραούφ Ντενκτάς και κατέθεσε στην επιτροπή αγνοουμένων όπου ενήργησε πως σκοτώθηκαν οι πέντε ελληνοκύπριοι στρατιώτες.

Εξ άλλου σε δηλώσεις του στην εφημερίδα BATAN της Τουρκίας τον Αύγουστο του **2009** ο Κονούκσεβερ ανέφερε ότι τους αιχμαλώτους τους σκότωσαν τουρκοκύπριοι.

Ο τούρκος στρατηγός, είπε, ζήτησε εξηγήσεις από τους τουρκοκύπριους, οι οποίοι απάντησαν ότι περίμεναν για χρόνια τη στιγμή εκείνη γιατί όπως είπε ένας από αυτούς, οι ελληνοκύπριοι σκότωσαν τον αδελφό του και άλλος την αδελφή του.

Τότε, είπε, ο στρατηγός διέταξε να θάψουν τους εθνοφουρούς.

Εξ άλλου ο Ερσέλ Καγιάν, ο οποίος ηγείτο της ίλης των αρμάτων που συνέλαβε τους πέντε στρατιώτες δήλωσε σύμφωνα με τον Μακάριο Δροσιώτη, στην εφημερίδα BATAN της Τουρκίας (εφημερίδα "Πολίτης" **15.8.2009**) οι πέντε στρατιώτες μόλις είδαν τα άρματα παραδόθηκαν:

Πρόσθεσε:

"Είχαν τρομάξει. Τους είπα ότι δεν θα τους αγγίξουμε. Τους πρόσφερα τσιγάρα. Ένας από τους στρατιώτες μας μου έδειξε τη βέρα του. Μάλλον ήθελε να μου πει ότι ήταν παντρεμένος. Δεν μπορούσαμε να τους πάρουμε μαζί μας με το τανκς και παραδώσαμε τους αιχμαλώτους στους τουρκοκύπριους μαχητές. Οι μαχητές πρέπει να έχουν σκοτώσει τους αιχμαλώτους".

Σύμφωνα με το ίδιο δημοσίευμα η Σεβγκιούλ Ουλουντάγ, η οποία μίλησε σε ανύποπτο χρόνο με τουρκοκύπριους του Τζάους, έγραψε στον "Π" στις **3 Μαΐου 2009** ότι όντως οι πέντε δολοφονήθηκαν επί τόπου από τουρκοκύπριους και ότι οι τούρκοι αξιωματικοί έκαναν τα στραβά μάτια και άφησαν τον τουρκοκύπριο εκτελεστή να πάρει τη εκδίκηση του επειδή ο δικός του πατέρας είχε σκοτωθεί από ελληνοκύπριους".

Επίσης αναφέρεται στο δημοσίευμα οι

δολοφονηθέντες τάφηκαν σε πρόχειρο τάφο και τους ξέθαψαν τα σκυλιά και έτσι τους μετακίνησαν και τους έρριξαν στο πηγάδι στο οποίο βρέθηκαν.

Τη σύλληψη των πέντε νέων παρακολούθησε από μακριά ο Γιαννάκης Χριστοδούλου, στρατιώτης του **398** γαμβρός του εκτελεσθέντος Παναγιώτη Νικολάου.

Ο Χριστοδούλου ανέφερε στον Βάσο Βασιλείου, εφημερίδα "Ο ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ (12.8.2009) ότι το πρωί της **14ης** Αυγούστου **1974** ο υπεύθυνος αξιωματικός αναζητήθηκε, αλλά δεν ανευρέθη, οπότε οι περίπου **100** στρατιώτες του τάγματος, χωρίστηκαν σε μικρές ομάδες των πέντε ατόμων και ο ίδιος με την ομάδα του έλαβαν θέσεις σε ένα ύψωμα, ενώ ο κουνιάδος του Παναγιώτης Νικολάου μαζί με άλλους έλαβαν θέσεις λίγο μεσα από το δρόμο, σε σημείο που οδηγούσε στην Αμμόχωστο. Ο Χριστοδούλου ανέφερε ότι είδε από μακριά τουρκικά στρατεύματα να προσεγγίζουν προερχόμενα από τη Μια Μηλιά και να κατευθύνονται προς το Βαρώσι. Όταν πλησίασαν, είπε, την ομάδα του κουνιάδου του, αυτός με άλλους τέσσερις στρατιώτες της γνωστής φωτογραφίας, εξήλθαν του ορύγματος με ψηλά τα χέρια και παραδόθηκαν.

Ο Χριστοδούλου, ανέφερε επίσης, σύμφωνα με το δημοσίευμα, ότι έμεινε στην περιοχή και παρακολουθούσε τη σκηνή για περίπου δεκαπέντε λεπτά και στη συνέχεια εγκατέλειψε το σημείο με άλλους τέσσερις που βρίσκονταν μαζί του.

Προτού αποχωρήσει, είδε, όπως ανέφερε σε κατάθεση του, ένα τούρκο στρατιώτη να δίνει κάτι στους ελληνοκύπριους αιχμαλώτους αλλά δεν διαπίστωσε τι ακριβώς ήταν αυτό.

Οση ώρα βρισκόταν στο σημείο εκείνο, είπε, δεν είδε να πυροβολείται οποιοσδήποτε. Όταν εγκατέλειψαν την περιοχή κινήθηκαν προς τη Καντάρρα, και ακολούθως πέρασαν από το Λευκόνοικο και κατέληξαν στις βάσεις Δεκέλειας".

Εξάλλου ο Ν.Κ. από το Εξω Μετόχι, φίλος του Πανίκου Νικολάου, (ενός από τους πέντε

εκτελεσθέντες ήρωες) αφηγήθηκε στην εκπομπή του ΡΙΚ "Από Μέρα Σε Μέρα" (απομαγνητοφώνηση από την εφημερίδα Χαραυγή **13 Αυγούστου 2009**):

"Μαζί με τον φίλο τον Πανίκο ήμασταν στο κέντρο του Τζάους. Πριν ξεκινήσει η δεύτερη εισβολή ήλθαν και μας έβαλαν σε ένα καμιόνι γύρω στα **20-22** άτομα. Ήμουν λοχίας, είχα τουλάχιστον έξη άτομα μαζί μου. Αρχισα να υποψιάζομαι ότι τα πράγματα ήταν προδομένα και είπα στον φίλο μου τον Πανίκο:" Φίλε μου έλα να φύγουμε". Επιάσαν μας και πήραν μας στον Κορνόκηπο. Εξω από το Τζάος να επανδρώσουμε φυλάκια. Μας έστειλαν εκεί στην παγίδα. Να κάμουμε τι, αφού ο όγκος του στρατού ήταν στο Τζάος. Κατάλαβα ότι τα πράγματα ήταν προδομένα και δεν ήθελα να μείνω εκτεθειμένος στον Κορνόκηπο. Ο διοικητής της Διμοιρίας κ. Συμεωνίδης, γιατρός, που είναι τώρα εγκατεστημένος στη Ρόδο μου είπε ότι είμαι λοχίας και πρέπει να μείνω πάνω στο φυλάκιο. Εγώ του είπα ότι και να συμβεί εγώ θα φύγω. Τη νύκτα θα είμαι πίσω στο Τζάος... Εχω γλυτώσει τρεις χωριανούς μου και ένα από τη Βώνη. Κάλεσα και το φίλο μου τον Πανίκο να φύγουμε γιατί θα ήταν είχαμε άσχημα.

Και το καυτό ερώτημα στον κ. Συμεωνίδη: Όταν έσπασε η γραμμή της Μιας Μηλιάς που ήταν η ώρα **10** να ειδοποιήσει πάνω στο φυλάκιο; Η ώρα **2** που ήταν; Πού ήταν όλοι οι αξιωματικοί, ότι ταγματάρχες; Όταν μπήκαμε στο Τζιάος εστάθηκα και είπα: "Θεέ μου επιάσαν μας". Φώτιση, Θεού ξεκίνησαν και έβαλλαν πάνω στην εκκλησία του Μαραθόβουνου, στον Προφήτη Ηλία και είπα "τέρμα φίλε μου, ο σώζων εαυτόν σωθήτω. Ήμασταν γύρω στα **150** άτομα μέσα στο Τζάος και είπα "παιθικά τι περιμένετε;" Νάρτουν να σας πιάσουν; Εν τούρκικα, βάλλουν πάνω στο σταυρό"... Φεύγοντας από το Τζιάος βρεθήκαμε ξανά μέσα σ'ένα τέλλι, δυο μέτρα ύψος. Εγώ ήμουν γυμνασμένος, πετάκτικα και γλύτωσα. Ξεκινήσαμε και φεύγαμε..."

Γιατί λοιπόν δεν ειδοποιήθηκε η ομάδα που έμεινε στον Κορνόκηπο; Πού ήταν οι αξιωματικοί;

Δυστυχώς μας πήραν σαν αρνιά στη σφαγή".

Επίσης ο διοικητής της Διμοιρίας Γ. Συμεωνίδης δήλωσε στην αθηναϊκή εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ των Αθηνών στις **25 Ιουλίου 2009** στις αρχές Αυγούστου ότι με τη διμοιρία του που αποτελείτο από **22** άτομα βρέθηκε να κρατά θέσεις σε ύψωμα κοντά στο τουρκοκυπριακό χωριό Τζιάος και παρά το γεγονός ότι είχε συμφωνηθεί ανακωχή, τα ξημεράμματα της **14ης** Αυγούστου πετούσαν πάνω από την περιοχή τουρκικά αεροπλάνα.

Εγγραψε σχετικά σε αναδημοσίευση η εφημερίδα ΣΗΜΕΡΙΝΗ **11.8.2009**) για τα όσα είπε ο Συμεωνίδης:

" Οι Τούρκοι παραβίασαν την ανακωχή με σκοπό να καταλάβουν την Αμμόχωστο, αλλά κανένας δεν φρόντισε να ενημερώσει εκείνες τις ώρες τις ελληνοκυπριακές μονάδες, με αποτέλεσμα πολλοί στρατιώτες παγιδευτούν και να αιχμαλωτιστούν. Η διμοιρία του ανθυπολοχαγού Συμεωνίδη είχε χωριστεί σε τρεις ομάδες: Στην πρώτη ήταν οι πέντε δολοφονηθέντες ελληνοκύπριοι, στη δεύτερη μετείχε ο Συμεωνίδης ενώ η τρίτη ομάδα βρισκόταν σε ύψωμα. Ο τότε διοικητής περιγράφει χαρακτηριστικά: "Πήραμε εντολή να βάλουμε εναντίον των τουρκικών θέσεων. Δυστυχώς το πυροβόλο της ομάδας όπου επικεφαλής ήταν ο συγχωριανός μου Κορέλλης, δεν μπορούσε να βάλει κατά των τουρκοκυπρίων γιατί δεν ταίριαζαν οι σφαίρες που τους είχαν δοθεί..."

Κάποια στιγμή γύρω στο μεσημέρι, εμφανίστηκαν πίσω από ένα ύψωμα **3-4** άρματα και σε απόσταση **300** μέτρων από την ομάδα Κορέλλη. Τηλεφώνησα στο τάγμα για να μάθω τι ήταν τα άρμα. Η τηλεφωνική γραμμή ήταν νεκρή. Καταλάβαμε ότι ήταν τουρκικά γιατί σε λίγο άρχισαν να μας χτυπούν. Ειδοποίησα την ομάδα Κορέλλη να απομακρυνθεί αμέσως. Δύο από τους επτά στρατιώτες της μπόρεσαν έρποντας να φτάσουν κοντά μας, ενώ οι άλλοι πέντε προσπάθησαν βαδίζοντας να πάνε προς το χωριό Μαραθόβουνος. Τους αντελήφθησαν οι τούρκοι και άρχισαν να τους πυροβολούν. Επεσαν κάτω για να γλυτώσουν από τα πυρά και αυτή ήταν η

τελευταία φορά που τους είδαμε".

ΟΙ ΗΡΩΕΣ: Ένας από τους πέντε νέους, ο Ιωάννης Παπαγιάννης, **23** ετών τότε, είχε μόλις συμπληρώσει τις σπουδές του στην Αγγλία και επέστρεψε και έφυγε ξανά για διακοπές στην Ελλάδα.

Το πραξικόπημα τον βρήκε μαζί με φίλους στο πλοίο στο παλιό λιμάνι της Λεμεσού λίγο πριν από την αποβίβαση. Παρόλο που κανείς δεν ήξερε ότι ήταν πλέον στην Κύπρο, όταν κηρύχθηκε η επιστράτευση έτρεξε για να υπηρετήσει την πατρίδα του.

Υπηρέτησε στο **398** Τάγμα Πεζικού.

Ένας άλλος της ομάδας, ο Αντώνης Κορέλλης έβγαλε, σύμφωνα με την εφημερίδα "Σημερινή" της **18** Αυγούστου **2009**, τη βέρα του και την έδειξε από μακριά θέλοντας με αυτό τον τρόπο στους τούρκους ότι ήταν νυμφευμένος και θα άφηνε πίσω του απροστάτευτη οικογένεια, αν τον εκτελούσαν.

Ωστόσο δεν μπόρεσε να τους ευαισθητοποιήσει. Την πληροφορία ανέγραφε η εφημερίδα στηριζόμενη, όπως ανέφερε, σε τούρκους αξιωματικούς.

Τριάντα πέντε χρόνια μετά η σύζυγος του Κορέλλη όταν πληροφορήθηκε για την ταυτοποίηση των οστών του πήγε, όπως είπε στην εφημερίδα ΣΗΜΕΡΙΝΗ (**18.8.2009**) στο Ανθρωπολογικό Εργαστήριο και είδε τα λείψανα του συζύγου της και ότι είχαν διαμπερές τραύμα στο αριστερό μάτι προς το πίσω μέρος της κεφαλής.

Αυτό, σύμφωνα με την ίδια, φαίνεται γιατί μπροστά η τρύπα είναι μικρή και στην έξοδο το τραύμα φαίνεται διαμπερές και πιο μεγάλο. Στα οστά που βρέθηκαν σε καλή κατάσταση το τραύμα στο κεφάλι ήταν το μόνο σημάδι θανάτου.

Αυτό σημαίνει ότι ο ήρωας Κορέλλης πυροβολήθηκε στο μάτι.

Ο τρίτος της παρέας Πανίκος Νικολάου από το Εξω Μετόχι ήταν αρραβωνιασμένος με τη ζωγράφο Ηβη Αχνιώτου από την Αχνα.

Σύμφωνα με ρεπορτάζ του Μάριου Δημητρίου (Σημερινή **23.8.2009**) ο Πανίκος, **24** χρόνων, έτρεξε από

τους πρώτους στη διάρκεια της πρώτης φάσης της εισβολής και υπηρέτησε στην περιοχή Λάρνακας. Μετά την εκχειρία και πριν το ξέσπασμα της δεύτερης φάσης, πήγε στο σπίτι του με άδεια. Είπε η Ηβη Αχνιώτου:

" Του φώναζα, τον παρακαλούσα και εγώ και η θεία μου, να μη πάει πίσω στο στρατό, γιατί είναι όλα προδομένα. Αλλά ήταν ανένδοτος. Θ'αφήσω τους τούρκους να έλθουν να σας πιάσουν;" ήταν η απάντησή του.

Ηθελε να πάει στη μονάδα του στην περιοχή Παλαικύθρου. Πήγε στο χωριό του το Εξω Μετόχι για να πάρει το φύλλο πορείας του και βρήκαμε στο δρόμο έναν έλληνα αξιωματικό που του είπε ότι δεν είναι ανάγκη να πάει στη μονάδα του και ότι το ίδιο είναι όπου και αν καταταγεί.

Όμως ο Πανίκος επέμενε να πάει εκεί που γράφει το χαρτί του. Εφυγε στις αρχές Αυγούστου και μετά από λίγες μέρες πήρε άδεια και άκουσα ότι η μονάδα του ήταν σε έναν ελαιώνα στη Χαλεύκα. Αργότερα άκουσα ότι τους πήραν στο Τζιάος".

ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗ ΟΣΤΩΝ ΤΩΝ ΔΟΛΟΦΟΝΗΘΕΝΤΩΝ

Όταν ύστερα από τρεις δεκαετίες άρχισε η ταυτοποίηση οστών που βρέθηκαν σε πηγάδι κοντά στο Τζιάος διαπιστώθηκε με τη μέθοδο του **DNA** ότι οι πέντε νέοι Αντώνης Κορέλλης, Πανίκος Νικολάου, Χριστόφορος Σκορδής, Ιωάννης Παπαγιάννης και Φίλιππος Χαζηκυριάκου ρίφθηκαν λίγο μετά τη σύλληψη και δολοφονία τους στο μοιραίο πηγάδι.

Όμως δεν ήταν οι μοναδικοί που ρίφθηκαν στο πηγάδι από τους εισβολείς. Σ' αυτό βρέθηκαν συνολικά τα οστά **19** ελληνοκύπριων στρατιωτών και πολιτών που εκτελέστηκαν την ίδια περίοδο στο Τζιάος

Έτσι στο ίδιο πηγάδι βρέθηκαν τα οστά των Αντρέα Βύρα, Γιώργου Παπαγεωργίου, Νίκου Αγαπίου, Αντρέα Σταυράκη, Θεοφύλακτου Κυριακίδη, Χαρίτου Χαρίτου, Αντρέα Αποστόλου, Γιώργου Μιχαήλ, Δημήτρη Παναγή Γεωργίου (Κοκή), Γεώργιου Αρτεμίου

Χαραλάμπους Ανδρέα Κωνσταντίνου Ράσπα, Αντώνη
Ασπρή, Χριστάκη Νικοδήμου και Ανδρέα Κυμίσση
Αριστείδη